

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2021. gada 28. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzība – Direktīva 92/43/EEK – 12. panta 1. punkts – Dzīvnieku sugu stingras aizsardzības sistēma – IV pielikuma a) daļa – *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) – Atpūtas un vairošanās vietas – Noplicināšana vai iznīcināšana

Lietā C-357/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa, Austrija) iesniedza ar 2020. gada 10. jūlija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 31. jūlijā, tiesvedībā

IE

pret

Magistrat der Stadt Wien,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: pirmās palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], kas pilda otrās palātas priekšsēdētāja pienākumus (referents), tiesneši I. Ziemele, T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], P. Dž. Švīrebs [*P. G. Xuereb*] un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerālvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vlácil*, kā arī *L. Dvořáková*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *C. Hermes* un *M. Noll-Ehlers*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – vācu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.; turpmāk tekstā – “Dzīvotņu direktīva”) 12. panta 1. punkta d) apakšpunktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp IE, nekustamā īpašuma attīstītāja darbinieku, un *Magistrat der Stadt Wien* (Vīnes pilsētas pašvaldība, Austrija) par šīs pašvaldības pieņemto krimināltiesiska rakstura administratīvo lēmumu, ar kuru IE ir uzlikts naudas sods un tā nesamaksāšanas gadījumā ir paredzēts alternatīvs brīvības atņemšanas sods par to, ka viņš saistībā ar ēkas būvniecības projektu ir noplicinājis vai iznīcinājis sugas *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis), kas ir ietverta Dzīvotņu direktīvas IV pielikuma a) daļā iekļauto aizsargājamo dzīvnieku sugu sarakstā, atpūtas vai vairošanās vietas. Par šo strīdu jau ir iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, par kuru Tiesa ir lēmusi 2020. gada 2. jūlijā pasludinātajā spriedumā *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis) (C-477/19, EU:C:2020:517).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Dzīvotņu direktīvas 2. pantā ir paredzēts:
 - “1. Šīs direktīvas mērķis ir sekmēt bioloģisko daudzveidību, aizsargājot dabiskās dzīvotnes un savvaļas faunu un floru Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā, uz kuru attiecas [LESD].
 2. Pasākumus, ko veic saskaņā ar šo direktīvu, izstrādā tā, lai saglabātu vai atjaunotu to dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, kas ir [Eiropas Savienībā] nozīmīgas.
 3. Veicot pasākumus saskaņā ar šo direktīvu, ņem vērā ekonomiskās, sociālās un kultūras prasības, kā arī reģionālās un vietējās īpatnības.”
- 4 Šīs direktīvas 12. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām dzīvnieku sugām to dabiskās izplatības areālā izveidotu stingras aizsardzības sistēmu, aizliedzot:

 - a) minēto sugu īpatņu visu veidu apzinātu gūstīšanu vai nonāvēšanu savvaļā;
 - b) minēto sugu īpatņu apzinātu traucēšanu, jo īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā;
 - c) apzinātu postīšanu vai olu vākšanu savvaļā;
 - d) vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu.”

- 5 To dzīvnieku sugu vidū, kuras ir “[Savienībā] nozīmīgas [...] un kam vajadzīga stingra aizsardzība” un kuru saraksts ir ietverts minētās direktīvas IV pielikuma a) daļā, tostarp ietilpst *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis).

Austrijas tiesības

- 6 Ar 1998. gada 31. augusta *Wiener Naturschutzgesetz* (Vīnes federālās zemes Dabas aizsardzības likums; *LGBL für Wien*, 45/1998), redakcijā, kas piemērojama pamatlīdētā (turpmāk tekstā – “*WNSchG*”), Vīnes federālā zeme (Austrija) ir transponējusi Dzīvotņu direktīvu valsts tiesībās.
- 7 *WNSchG* 10. panta 3. punkta 4. apakšpunktā ir pārņemts Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkta formulējums. Tajā tostarp ir noteikts, ka ir aizliegts noplicināt vai iznīcināt stingri aizsargājamo dzīvnieku vairošanās vai atpūtas vietas.
- 8 Sodi, kas paredzēti par *WNSchG* 10. panta 3. punkta 4. apakšpunkta pārkāpumu, ir noteikti tā 49. panta 1. punkta 5. apakšpunktā. Saskaņā ar šo pēdējo minēto tiesību normu personai, kura, pārkāpjot *WNSchG* 10. panta 3. punkta 4. apakšpunktu, noplicina vai iznīcina stingri aizsargājamo dzīvnieku vairošanās vai atpūtas vietas, var tikt piemērots naudas sods līdz 21 000 EUR vai, tā nesamaksāšanas gadījumā, alternatīvs brīvības atņemšanas sods līdz četrām nedēļām, un atkārtota pārkāpuma gadījumā – naudas sods līdz 35 000 EUR vai, tā nesamaksāšanas gadījumā, alternatīvs brīvības atņemšanas sods līdz sešām nedēļām.
- 9 Saskaņā ar *WNSchG* 22. panta 5. punktu kompetentā iestāde var atļaut individuālu iejaukšanos, ja paredzētais pasākums atsevišķi vai kopā ar citiem kompetentajai iestādei lūgtajiem pasākumiem būtiski neapdraud aizsardzības mērķi.
- 10 *Wiener Naturschutzverordnung* pielikumā *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) ir definēts kā stingri aizsargājama dzīvnieku suga.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 11 Nekustamā īpašuma attīstītājs, IE darba devējs, uzsāka ēkas būvniecību zemesgabalā, kurā bija apmeties *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis). Šī zemesgabala īpašnieks, kurš zināja par šo situāciju, bija par to informējis minēto nekustamā īpašuma attīstītāju, kurš pirms darbu uzsākšanas pasūtīja vides eksperta pakalpojumu. Minētais eksperts tādējādi sagatavoja *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) alu ieeju karti un vienā konkrētā apgabalā pārbaudīja, vai attiecīgās alas ir apdzīvotas.
- 12 Pirms darbu veikšanas minētais nekustamā īpašuma attīstītājs noņēma augu slāni, atbrīvoja būvniecības vietu, ierīkoja piebraucamo ceļu būvlaukumā un izbūvēja stāvlaukumu tiešā *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) alu ieeju tuvumā (turpmāk tekstā – “kaitējumu radošie pasākumi”). Augu slāņa noņemšana it īpaši bija vērsta uz to, lai pārvietotu *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis), kas bija apmeties platībās, kurās tika veikta būvniecības darbība, uz platībām, kuras būtu īpaši aizsargātas un paredzētas īpaši šai dzīvnieku sugai. Tomēr kompetentajai iestādei netika lūgts izsniegt iepriekšēju atļauju saistībā ar kaitējumu radošajiem pasākumiem, līdz ar to pirms darbu uzsākšanas šāda atļauja netika saņemta. Turklāt tika iznīcinātas vismaz divas ieejas alās.

- 13 Vīnes pilsētas pašvaldība līdz ar to uzskatīja, ka IE kā minētā nekustamā īpašuma attīstītāja darbinieks bija atbildīgs par *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) atpūtas vai vairošanās vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu, un saskaņā ar *WNSchG* 10. panta 3. punkta 4. apakšpunktu uzlika viņam naudas sodu, kas tā nesamaksāšanas gadījumā var tikt pārvērsts brīvības atņemšanas sodā.
- 14 IE cēla prasību *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa, Austrija), lai apstrīdētu šī naudas soda uzlikšanu, pamatojoties it īpaši uz to, ka, pirmkārt, kaitējumu radošo pasākumu īstenošanas brīdī *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) neizmantoja attiecīgās alas un, otrkārt, ka šie pasākumi neesot izraisījuši šīs dzīvnieku sugas atpūtas vai vairošanās vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu.
- 15 Šajā kontekstā šī tiesa ar pirmo 2019. gada 12. jūnija lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu uzdeva Tiesai virkni jautājumu par Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkta interpretāciju, lai saņemtu skaidrojumus par to, ko ietver jēdzieni “atpūtas vieta”, “vairošanās vieta”, “noplicināšana” un “iznīcināšana” šīs tiesību normas izpratnē. Ar 2020. gada 2. jūlija spriedumu *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis) (C-477/19, EU:C:2020:517) Tiesa atbildēja uz pirmo no šiem jautājumiem, nospriežot, ka minētā tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “atpūtas vietas” ietver arī atpūtas vietas, kuras *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) vairs neizmanto, ja pastāv pietiekami liela iespējamība, ka šī suga varētu atgriezties šajās atpūtas vietās. Turklāt ar šo spriedumu Tiesa atzina pārējos jautājumus par nepieņemamiem saistībā ar lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepilnībām attiecīgo faktisko apstākļu un atbilstošo valsts tiesību normu definēšanā, kā arī ar to, ka nav paskaidrots, kādu konkrētu iemeslu dēļ lūgtā Savienības tiesību interpretācija iesniedzējtiesai bija vajadzīga strīda atrisināšanai pamatlietā.
- 16 Šajā kontekstā šī tiesa vērsās Tiesā ar jaunu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurā ir izklāstīti sīkāki fakti un precizēts, ka “atpūtas vietas noplicināšana”, “atpūtas vietas iznīcināšana”, “vairošanās vietas iznīcināšana” un “vairošanās vietas iznīcināšana” saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu ir četri atšķirīgi pārkāpumi, par kuriem ir jāpiemēro atsevišķas sankcijas. Līdz ar to tā uzskata, ka, lai atrisinātu strīdu pamatlietā, ir jānosaka jēdziena “vairošanās vieta” tvērums gan telpā, gan laikā, kā arī kritēriji vairošanās vietas un/vai atpūtas vietas “noplicināšanas” un “iznīcināšanas” nošķiršanai.
- 17 It īpaši iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētā aizsardzība attiecas tikai uz *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) alu konkrētu piemērotību apdzīvošanai vai tā attiecas arī uz šo alu apkārti. Turklāt, ņemot vērā atšķirības IE norīkotā privātā eksperta un Vīnes pilsētas pašvaldības administrācijas ekspertu atzinumos, tā norāda uz nepieciešamību noskaidrot jautājumu, vai ir jāņem vērā tikai *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) alu konkrētas un faktiskas apdzīvošanas laikposms, kā arī šīs dzīvnieku sugas mazuļu emancipācijas laikposms, lai laika ziņā kvalificētu vairošanās vietu, vai ir jāņem vērā arī grūsnības laikposms un iespējamais mazuļu attīstības laikposms.
- 18 Šādos apstākļos *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Kas ir jāsaprot ar jēdzienu “vairošanās vieta” Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē un kā “vairošanās vieta” teritoriālā ziņā ir nošķirama no citām vietām?
- 2) Atbilstoši kādiem faktoriem ir jānoskaidro, vai vairošanās vietu pastāvēšana ir ierobežota laika ziņā un, ja tas tā ir, uz kādu laikposmu?”

- 3) Atbilstoši kādiem kritērijiem ir jānoskaidro, vai vairošanās vietu noplicināšana vai iznīcināšana notiek ar kādu konkrētu darbību vai bezdarbību?
- 4) Atbilstoši kādiem kritērijiem ir jānoskaidro, vai “atpūtas vietas” Dzīvotņu] direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē ir tikušas noplicinātas vai iznīcinātas?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 19 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētais jēdziens “vairošanās vieta” ietver vienīgi *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) alas, vai arī tas tāpat attiecas uz šīs aizsargājamās dzīvnieku sugas alu ieeju apkārtni.
- 20 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (spriedums, 2020. gada 2. jūlijs, *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis), C-477/19, EU:C:2020:517, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 21 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai ieviestu šīs pašas direktīvas IV pielikuma a) daļā nosaukto dzīvnieku sugu stingras aizsardzības sistēmu to dabiskās izplatības areālā, aizliedzot vairošanās vietu vai atpūtas areālu noplicināšanu vai iznīcināšanu.
- 22 Tomēr šīs tiesību normas formulējums pats par sevi neļauj noteikt, vai ar šo tiesību normu aizsargājamās dzīvnieku sugas vairošanās vietām sniegtā aizsardzība attiecas arī uz šo vietu apkārtni.
- 23 Otrkārt, saistībā ar kontekstu, kādā iekļaujas Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts, ja Dzīvotņu direktīvā nav iekļauta “vairošanās vietas” definīcija, Tiesa uzsvēra, ka šajā tiesību normā minētais aizliegums nav tieši attiecināms uz dzīvnieku sugām, bet tā mērķis ir aizsargāt nozīmīgas to dzīvotnes daļas (skat. spriedumu, 2020. gada 2. jūlijs, *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis), C-477/19, EU:C:2020:517, 28. punkts).
- 24 No tā izriet, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteiktās stingrās aizsardzības mērķis ir nodrošināt, lai nozīmīgas aizsargājamo dzīvnieku sugu dzīvotnes daļas tiktu saglabātas tā, lai minētajām sugām būtu vajadzīgie apstākļi, lai tostarp varētu vairoties (skat. spriedumu, 2020. gada 2. jūlijs, *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis), C-477/19, EU:C:2020:517, 29. punkts).
- 25 Jānorāda, ka tāda prasītājas pamatlietā ieteiktā jēdziena “vairošanās vieta”, kas ir ietverta Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā, interpretācija, kas ierobežotu šī jēdziena tvērumu, attiecinot to tikai uz *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) alām, var izslēgt no šīs aizsardzības teritorijas, kas ir nepieciešamas šīs aizsargājamās dzīvnieku sugas vairošanās vajadzībām un mazuļu dzimšanai un kas var atrasties šo alu apkārtnē. Šāda interpretācija negarantētu, ka minētās dzīvnieku sugas nozīmīgās dzīvotnes daļas tiek saglabātas tā, lai šai sugai būtu tostarp vairošanās mērķiem vajadzīgie apstākļi.

- 26 Šajā ziņā Norādījumos par Kopienai nozīmīgo dzīvnieku sugu stingru aizsardzību atbilstoši Dzīvotņu direktīvai 92/43/EEK (galīgā redakcija, 2007. gada februāris), Komisija precizē, pirmkārt, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāsaprot kā tāds, kura mērķis ir aizsargāt vairošanās vietu ekoloģisko funkcionalitāti, un, otrkārt, ka tajās var ietilpt vietas, kas ir nepieciešamas rīstam, pārošanās, ligzdas vīšanai vai dēšanai vai atnešanās vietas izvēlei, olu attīstības un izperināšanas vietai un ligzdošanas vai atnešanās vietai, ja dzīvnieks rūpējas par mazuliem, kuri ir atkarīgi no šīs vietas.
- 27 Tādējādi no konteksta, kādā iekļaujas Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts, izriet, ka jēdziens “vairošanās vieta” ir jāsaprot kā tāds, kas attiecas uz visām teritorijām, kas vajadzīgas, lai ļautu attiecīgajai dzīvnieku sugai veiksmīgi vairoties, tostarp vairošanās vietas apkārtni, un šo interpretāciju apstiprina arī šīs direktīvas mērķi.
- 28 Treškārt, ir jāatgādina, kā Tiesa ir uzsvērusi 2020. gada 2. jūlija sprieduma *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis) (C-477/19, EU:C:2020:517) 18. punktā, ka saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 2. panta 1. punktu tās “mērķis ir sekmēt bioloģisko daudzveidību, aizsargājot dabiskās dzīvotnes un savvaļas faunu un floru Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā”. Turklāt šīs direktīvas 2. panta 2. un 3. punktā ir noteikts, ka pasākumus, ko veic saskaņā ar šo direktīvu, izstrādā tā, lai saglabātu vai atjaunotu to dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, kas ir nozīmīgas Savienībā, un ņem vērā ekonomiskās, sociālās un kultūras prasības, kā arī reģionālās un vietējās īpatnības.
- 29 Jāpiebilst, ka Dzīvotņu direktīvas mērķis ir nodrošināt dzīvnieku sugu stingru aizsardzību, tostarp izmantojot tās 12. panta 1. punktā paredzētos aizliegumus, un līdz ar to šajā tiesību normā paredzētajai stingras aizsardzības sistēmai ir jāļauj efektīvi novērst kaitējumu aizsargājamo dzīvnieku sugu dzīvotnei (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 2. jūlijs, *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis), C-477/19, EU:C:2020:517, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 30 Tādējādi aizsargājamas dzīvnieku sugas vairošanās vietu aizsardzībai, kas paredzēta Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā, ir jānodrošina, ka šīs vietas palīdz saglabāt vai atjaunot šīs dzīvniekturu sugas labvēlīgu aizsardzības statusu tādā ziņā, ka šī aizsardzība nodrošina to ekoloģiskās funkcionalitātes nepārtrauktību.
- 31 Ar šo mērķi nebūtu saderīgi liegt aizsardzību aizsargājamas dzīvnieku sugas vairošanās vietu apkārtnē, ciktāl tā var būt nepieciešama, lai ļautu šai dzīvnieku sugai veiksmīgi vairoties.
- 32 Šajā gadījumā nav strīda par to, ka kaitējumu radošie pasākumi izpaudās kā augu slāņa noņemšana *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) alu ieejas apkārtnē, būvniecības vietas atbrīvošana, piebraucamā ceļa būvlaukumam ierīkošana un stāvlaukumu izbūvēšana tiešā alu ieeju tuvumā.
- 33 Šādos apstākļos un kā izriet gan no konteksta, kurā iekļaujas Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts, gan no šajā direktīvā izvirzītajiem mērķiem, ir jāuzskata, ka aizsargājamas dzīvnieku sugas vairošanās vietas aizsardzībai, kāda tā ir noteikta šajā tiesību normā, tiktu atņemta lietderīgā iedarbība, ja šīs vietas apkārtnē cilvēku veikto darbību mērķis vai sekas būtu tādas, ka šī dzīvnieku suga vairs neapmeklē attiecīgo vairošanās vietu, bet tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

34 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētais jēdziens “vairošanās vieta” ietver arī šīs vietas apkārtni, ciktāl tā var būt nepieciešama, lai ļautu šīs direktīvas IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām aizsargājamām dzīvnieku sugām, piemēram, *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis), veiksmīgi vairoties.

Par otro jautājumu

35 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētā aizsargājamās dzīvnieku sugas vairošanās vietu aizsardzība ir ierobežota laikā.

36 No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka iesniedzējtiesa it īpaši vēlas noskaidrot, vai šī aizsardzība attiecas tikai uz *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) alu konkrētas un faktiskas apdzīvošanas laikposmu un šīs aizsargājamās dzīvnieku sugas mazuļu emancipācijas laikposmu vai tā attiecas arī uz visu grūsnības laikposmu un šo mazuļu iespējamo attīstības laikposmu.

37 Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jānorāda, ka Tiesai 2020. gada 2. jūlija spriedumā *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis) (C-477/19, EU:C:2020:517) bija jāprecizē jēdziena “atpūtas vieta” tvēruma Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē. Tādējādi, ņemot vērā šīs tiesību normas gramatisko, sistēmisko un teleoloģisko interpretāciju, tā ir pieņēmusi plašu nozīmi šī jēdziena tvērumam laikā, kas paredz to, ka attiecīgās dzīvnieku sugas atpūtas vietu aizsardzība attiecas arī uz atpūtas vietām, kuras šī dzīvnieku suga vairs neizmanto, ja pastāv pietiekami liela iespējamība, ka minētā dzīvnieku suga varētu atgriezties šajās atpūtas vietās.

38 Ņemot vērā šī sprieduma 24., 29. un 30. punktā izklāstītos apsvērumus par Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzēto stingro aizsardzību, šāda plaša nozīme ir jāņem vērā arī attiecībā uz šajā tiesību normā minēto vairošanās vietu aizsardzības piemērojamību laikā.

39 No tā izriet, ka, lai nodrošinātu šajā tiesību normā paredzēto stingro aizsardzību, aizsargājamās dzīvnieku sugas vairošanās vietām ir jābūt aizsargātām tik ilgi, cik tas nepieciešams, lai ļautu šai dzīvnieku sugai veiksmīgi vairoties, un tādējādi šī aizsardzība attiecas arī uz vairošanās vietām, kuras vairs netiek izmantotas, ja pastāv pietiekami liela iespējamība, ka minētā dzīvnieku suga varētu atgriezties šajās vietās, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

40 Šādu secinājumu turklāt apstiprina šī sprieduma 26. punktā minētie norādījumi, kuros Komisija precizē, ka vairošanās vietas aizsargājamās dzīvnieku sugas dzīves ciklā ir izšķirošas un tās ir ļoti svarīgas daļas no kopējās dzīvotnes, kas nepieciešama izdzīvošanai, līdz ar to tās ir jāaizsargā pat tad, ja tās netiek izmantotas, bet pastāv liela iespējamība, ka attiecīgā dzīvnieku suga varētu atgriezties šajās vietās.

41 Līdz ar to ir jāuzskata, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktu nevar interpretēt tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētā aizsargājamās dzīvnieku sugas vairošanās vietu aizsardzība attiecas tikai uz šīs dzīvnieku sugas konkrētu un faktisku apdzīvošanas laikposmu vai grūsnības laikposmu un iespējamo attīstības laikposmu.

42 Lai ieviestu šajā tiesību normā paredzēto aizsardzības sistēmu, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, it īpaši saistībā ar *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis) vairošanās vietu ekoloģisko funkcionalitātes nepārtrauktību, vai pastāv pietiekami liela iespējamība, ka ārpus iepriekšējā punktā minētajiem laikposmiem šī aizsargājamā dzīvnieku suga varētu atgriezties šajās vietās, lai tur vairotos.

43 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka aizsargājamas dzīvnieku sugas vairošanās vietām ir jābūt aizsargātām tik ilgi, cik tas ir nepieciešams, lai ļautu šai dzīvnieku sugai veiksmīgi vairoties, un tādējādi šī aizsardzība attiecas arī uz vairošanās vietām, kuras vairs netiek izmantotas, ja pastāv pietiekami liela iespējamība, ka minētā dzīvnieku suga varētu atgriezties šajās vietās.

Par trešo un ceturto jautājumu

44 Ar trešo un ceturto jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, kā interpretēt jēdzienus “noplīcināšana” un “iznīcināšana” Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē.

45 It īpaši iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai kaitējumu radošie pasākumi ir vairošanās un/vai atpūtas vietas “noplīcināšana” vai “iznīcināšana” šīs tiesību normas izpratnē.

46 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Dzīvotņu direktīvā nav ietverta šo jēdzienu definīcija un tādējādi tie ir jāinterpretē atbilstoši šo vārdu ierastajai nozīmei ikdienas valodā, ko tie ietver, ņemot vērā arī kontekstu, kādā šie vārdi tiek izmantoti, un ar tiesisko regulējumu, kura daļu minētie vārdi veido, īstenojamos mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 1. oktobris, *Staatssecretaris van Financiën* (Samazināta PVN likme afrodizijiem), C-331/19, EU:C:2020:786, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 Vispirms, runājot par vārdu “noplīcināšanu” un “iznīcināšana” ierasto nozīmi ikdienas valodā, ir jānorāda, ka šie vārdi nozīmē attiecīgi degradēšanās darbību, tostarp faktu, ka notiek pakāpeniska samazināšanās, un izskaušanas darbību.

48 Turpinot – attiecībā uz kontekstu, kādā iekļaujas Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts, no šī sprieduma 26. punktā minētajiem Komisijas norādījumiem izriet, ka noplīcināšanu var definēt kā fizisku noplīcināšanu, kas skar dzīvotni, vairošanās vai atpūtas vietu un kas atšķirībā no iznīcināšanas var notikt lēni un pakāpeniski, samazinot attiecīgās vietas vai teritorijas ekoloģisko funkcionalitāti, un tādējādi šī noplīcināšana nevar izraisīt tās funkcionalitātes zudumu nekavējoties, bet gan to apdraudēs kvalitātes vai kvantitātes ziņā un zināmos apstākļos, iespējams, novedīs pie tās pilnīgas izzušanas.

49 Turklāt jāatgādina, ka šajā tiesību normā noteiktais tādu darbību aizliegums, kuras izraisa vairošanās vai atpūtas vietu noplīcināšanu vai iznīcināšanu, pretēji tam, kas ir paredzēts attiecībā uz šīs direktīvas 12. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā minētajām darbībām, attiecas ne tikai uz tīšām darbībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 2. jūlijs, *Magistrat der Stadt Wien* (Eiropas kāmis), C-477/19, EU:C:2020:517, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

50 Visbeidzot, runājot par Dzīvotņu direktīvas mērķi, ir arī jāatgādina, kā minēts šī sprieduma 29. punktā, ka tas ir – nodrošināt dzīvnieku sugu stingru aizsardzību, tostarp ar tās 12. panta 1. punktā paredzētajiem aizliegumiem.

51 Ņemot vērā šo stingrās aizsardzības sistēmu, ir jāuzskata, ka vairošanās vai atpūtas vietas ekoloģiskās funkcionalitātes apdraudējuma pakāpe neatkarīgi no tā, vai apdraudējums ir vai nav apzināts, ir izšķirošais kritērijs, lai nošķirtu, no vienas puses, darbību, kas izraisa šīs vairošanās vai atpūtas vietas noplīcināšanu, un, no otras puses, darbību, kas izraisa tās iznīcināšanu.

- 52 It īpaši ir jānodrošina, lai aizsargājamās dzīvnieku sugas vairošanās un atpūtas vietas netiktu noplicinātas vai iznīcinātas ar cilvēka darbību tādējādi, ka tās arī turpmāk nodrošina vajadzīgos apstākļus, lai šī dzīvnieku suga varētu tur atpūsties vai veiksmīgi vairoties. Šādā novērtējumā ir jāņem vērā katrai attiecīgajai dzīvnieku sugai, pie kuras pieder attiecīgais īpatnis, raksturīgās ekoloģiskās prasības, kā arī šīs dzīvnieku sugas, kas izmanto attiecīgo vairošanās vai atpūtas vietu, situācija īpatņu līmenī.
- 53 Šajā gadījumā, lai piemērotu Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunktu, iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai kaitējumu radošie pasākumi varēja pakāpeniski samazināt vai pilnībā likvidēt šo dzīvotņu ekoloģisko funkcionalitāti.
- 54 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo un ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētie jēdzieni “noplicināšana” un “iznīcināšana” ir jāsaprot tādējādi, ka ar tiem attiecīgi tiek apzīmēta aizsargājamās dzīvnieku sugas vairošanās vai atpūtas vietas ekoloģiskās funkcionalitātes pakāpeniska samazināšana un šīs funkcionalitātes pilnīga zaudēšana neatkarīgi no šādu apdraudējumu tīša vai netīša rakstura.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 55 Attiecībā uz pamatlīetas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) Padomes Direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētais jēdziens “vairošanās vieta” ietver arī šīs vietas apkārtni, ciktāl tā var būt nepieciešama, lai ļautu šīs direktīvas IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām aizsargājamām dzīvnieku sugām, piemēram, *Cricetus cricetus* (Eiropas kāmis), veiksmīgi vairoties.
- 2) Direktīvas 92/43 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka aizsargājamās dzīvnieku sugas vairošanās vietām ir jābūt aizsargātām tik ilgi, cik tas ir nepieciešams, lai ļautu šai dzīvnieku sugai veiksmīgi vairoties, un tādējādi šī aizsardzība attiecas arī uz vairošanās vietām, kuras vairs netiek izmantotas, ja pastāv pietiekami liela iespējamība, ka minētā dzīvnieku suga varētu atgriezties šajās vietās.
- 3) Direktīvas 92/43 12. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētie jēdzieni “noplicināšana” un “iznīcināšana” ir jāsaprot tādējādi, ka ar tiem attiecīgi tiek apzīmēta aizsargājamās dzīvnieku sugas vairošanās vai atpūtas vietas ekoloģiskās funkcionalitātes pakāpeniska samazināšana un šīs funkcionalitātes pilnīga zaudēšana neatkarīgi no šādu apdraudējumu tīša vai netīša rakstura.

[Paraksti]